

10 gode råd

Udsatte børn og unges
fritidsliv

10 gode råd er udgivet af:

SERVICESTYRELSEN

Børn & ungeenheden

Edisonsvej 18, 1.

5000 Odense C

Telefon: +45 72 42 37 00

www.servicestyrelsen.dk

Layout: COWI A/S

Foto: ISTOCK og Mikkel Dalsby (side 28) Mads Danquah (side 29) DDS,

Det Danske Spejderkorps

ISBN trykt udgave: 978-87-92567-36-9

ISBN elektronisk udgave: 978-87-92567-37-6: 978-87-92567-36-9

Indholdet er udarbejdet for Servicestyrelsen af COWI A/S

Download kataloget fra: www.servicestyrelsen.dk

Der kan frit citeres fra kataloget med angivelse af kilde.

Indhold

Indledning	4
■ Råd nr. 1 – Skab enighed om hvem målgruppen er	6
■ Råd nr. 2 – Forankring af fritidspas i kultur- og fritidsforvaltningen	8
■ Råd nr. 3 – Aktiv inddragelse af forældrene	10
■ Råd nr. 4 – Tæt samarbejde med de frivillige foreninger	12
■ Råd nr. 5 – De stærkt udsatte børn og unge	14
■ Råd nr. 6 – Fritidsvejlederen skal have en alsidig profil	16
■ Råd nr. 7 – Et godt match mellem barn og leder giver succes	18
■ Råd nr. 8 – Tænk alsidigt ved rekruttering	20
■ Råd nr. 9 – Tæt opfølgning sikrer fastholdelse	22
■ Råd nr. 10 – Det rigtige match mellem barn og aktivitet	24
Fritidspas på budgetter i Høje-Taastrup	26
Vi er alle lige	28

Indledning

Et aktivt fritidsliv giver udsatte børn og unge mulighed for at mødes på lige fod med andre børn og unge.

Deltagelse i en fritidsaktivitet kan også give adgang til at møde rollemodeller og få et netværk af voksne, som børnene kan søge hjælp hos, hvis det er svært at få hjælp i hjemmet.

Forskning viser imidlertid, at udsatte børn og unge er mindre aktive i organiserede fritidsaktiviteter, end børn generelt er i Danmark.

Kommunen kan – i samarbejde med det frivillige foreningsliv – være med til at sikre rammerne for, at udsatte børn og unge får et bedre og mere aktivt fritidsliv. Det kræver en særlig indsats i forhold til at rekruttere og fastholde de udsatte børn og unge i en fritidsaktivitet. Indsatsen er et forebyggende

tiltag i forhold til en sårbar gruppe af børn og unge, der kan få øget deres trivsel og tilegne sig sociale kompetencer gennem deltagelse i fritidslivet.

Baggrund for rådene

Med idékataloget 10 gode råd vil vi gerne inspirere til udvikling af ny praksis og metoder i arbejdet med udsatte børn og unges fritidsliv. Rådene er udtaget af de erfaringer og den viden, som satspuljeprojektet 'Forsøg med fritidspas' og forskningsprojektet 'Udsatte børns fritidsliv' har givet. Begge projekter blev gennemført i årene 2006-2009 med støtte fra Socialministeriet.

Fritidspasmodeller

Forsøget med fritidspas afprøvede forskellige modeller. Dels modeller, hvor der enten blev givet fritidsvejledning eller kontingentstøtte,

dels modeller, der kombinerede vejledning og økonomisk støtte.

Kombination giver bedste resultater

Forsøget med fritidspas viste blandt andet, at de bedste resultater opnås, når fritidsvejledning bliver kombineret med økonomisk støtte. Det er fritidsvejlederen, der sikrer kontakten og det rette match mellem barnet eller den unge og fritidsaktiviteten, mens det er den økonomiske støtte, der sikrer, at barnet eller den unge kan deltage på lige fod med øvrige børn og unge. Den økonomiske støtte kan dække udgifter til kontingent, transport, udstyr, lejre mv.

“ Resultaterne i forsøgsperioden var så gode, at vi ikke var i tvivl om, at fritidspasset skulle være en del af kommunens forebyggelsesindsats i forhold til udsatte børn og unge”

Formand for Fritids- og Kultur-udvalget i Høje-Taastrup Kommune

Råd nr. 1

Skab enighed om hvem målgruppen er

Samarbejde på tværs af kommunens forvaltninger er vigtig for at skabe en fælles forståelse af, hvem de udsatte børn er. Det skaber et grundlag for en fælles indsats i forhold til at inkludere udsatte børn og unge i fritidslivet, f.eks. ved at sikre dem et fritidspas.

Det er vigtigt, at de relevante kommunale forvaltninger bliver enige om en fælles definition af gruppen af udsatte børn og unge - herunder også gruppen af 'stærkt udsatte børn og unge'.

Med en fælles forståelse kan der blive skabt enighed om, hvorvidt f.eks. børn med socioemotionelle problemer, udadreagerende børn og ensomme børn betegnes som udsatte eller ikke-udsatte.

“ Fritidsliv er vores akilleshæl – vi har ikke så meget at prale af og samarbejder kun sporadisk med Kultur og Fritid... der findes ingen klar politik om hvad der bruges økonomisk på fritidsaktiviteter i kommunen”.

Leder af familierådgivningen i en dansk kommune

Beskriv kommunens samlede indsats

Den fælles definition af, hvem de udsatte børn er, giver et godt udgangspunkt for at skabe enighed om og beskrive kommunens samlede indsats på fritidsområdet overfor målgruppen.

Det løfter kommunens bestræbelse på at sikre et bedre og mere koordineret samarbejde mellem de forvaltninger og afdelinger, der beskæftiger sig med udsatte børn og unges fritidsliv. Samtidig kan der bygges bro mellem de forskellige kulturer, der ofte gør sig gældende i f.eks. Kultur- og Fritidsforvaltningen og Socialforvaltningen.

Følg børnene

Et tæt samarbejde på tværs af de relevante forvaltninger sikrer de bedste resultater for de udsatte børn og unge.

Samtidig sikrer et tæt samarbejde også, at kommunens kontaktperson i forhold til foreningslivet er orienteret om, hvordan det går børnene.

Råd nr. 2

Skab et tydeligt netværk

Når det er besluttet, hvor ordningen skal placeres, er det vigtigt, at der etableres et tydeligt samarbejdsnetværk til andre relevante forvaltninger i kommunen, herunder til de enkelte institutioner og skoler, som kender børnene og de unge.

Forankring af fritidspas i kultur- og fritidsforvaltningen

Forsøget med fritidspas har vist, at en forankring af ordningen i den del af forvaltningen, der varetager fritidsområdet, giver de bedste resultater på grund af forvaltningens tætte kontakt til foreningslivet i kommunen.

Et godt og tæt samarbejde med de frivillige foreninger er forudsætningen for, at flere udsatte børn og unge bliver integreret i fritidslivet. Kultur- og fritidsforvaltningen har et godt kendskab til de vilkår, som foreningerne opererer på og kan tilpasse ordningen, så det bliver nemt for foreningerne at inkludere børn og unge på fritidspas.

Forsøget med fritidspas har samtidig vist, at en organisatorisk forankring uden for socialforvaltningen skaber en lettere kontakt til forældrene, fordi de undgår at føle, at familien bliver en social sag i det kommunale system.

Stort behov for tværfagligt samarbejde
Særligt i forhold til at nå gruppen af stærkt udsatte børn og unge er det afgørende, at der etableres et tæt samarbejde mellem socialforvaltningen og den forvaltning, som administrerer fritidspasordningen. Socialforvaltningen har et indgående kendskab til de stærkt udsatte børn og unge og kan pege på børn, der har behov for ekstra støtte, f.eks. i form af en voksen, der deltager i aktiviteten sammen med dem.

Uanset organisationsform er der et stort behov for tværfagligt samarbejde og koordinering på tværs af organisationsenheder for at skabe de bedst mulige forhold for de udsatte børn og deres fritidsliv.

“ Vi er ikke et socialpolitisk projekt. Vi er spejdere. Hos os er vi alle sammen lige. Når vi har den blå uniform på, er der ingen forskel. Det lægger vi meget vægt på, og det betyder, at de udsatte børn ikke behøver at føle sig anderledes eller uden for hos os”.

*Gruppeleder i
Det Danske Spejderkorps*

Råd nr. 3

Aktiv inddragelse af forældrene

Forskning viser, at de børn og unge, som har mest glæde af deres fritidsliv, nyder opbakning fra deres forældre. Det gælder også for udsatte børn og unge. Aktiv inddragelse af forældrene bidrager til et godt forløb med fritidspas.

Kommunerne er som et led i anbringelsesreformen begyndt at arbejde mere systematisk med forældreinddragelse og læring. Det er positivt.

Forskning viser nemlig tydeligt, at forældrenes opbakning til deres børns fritidsliv er vigtig. De børn, som ikke har et aktivt fritidsliv, kommer ofte fra hjem, hvor forældrene er ressourcetsvage og mangler sociale kompetencer.

Anden voksenstøtte

I tråd med forskningen viste forsøget med fritidspas, at det er nødvendigt at sikre de udsatte børn og unge voksenopbakning. Det betyder, at kommunen skal overveje hvordan ordningen kan medvirke til at inddrage forældrene i børnenes fritidsliv. Konkret kan det f.eks. i forhold til de yngre børn være at skabe eller erstatte forældre-

opbakning gennem fritidsvejlederne, ældre søskende etc.

I forhold til børn og unge med en anden etnisk baggrund end dansk er det væsentligt, at deres forældre får kendskab og tillid til, hvad det frivillige foreningsliv går ud på. Det er særligt afgørende for forældre til piger, som i højere grad kan få lov til at deltage, hvis fritidstilbuddet er formidlet gennem en voksen, som forældrene har tillid til. Det kan f.eks. være en lærer fra pigens skole.

Er det ikke muligt at inddrage forældrene, anbefales det, at der sikres en anden voksenstøtte til barnet. Det kan f.eks. være ved, at man indbyrdes i foreningen prøver at inddrage flere trænere eller ledere i de aktiviteter, hvor de udsatte børn og unge deltager.

Skab alternativer

Når en fritidspasordning iværksættes er det vigtigt at overveje, hvordan og i hvilket omfang kommunen vil inddrage forældrene.

Er det ikke muligt at inddrage forældrene, er det vigtigt, at kommunen har andre alternativer, så barnet sikres en anden voksenstøtte.

Råd nr. 4

Fasthold tæt dialog

Det er vigtigt løbende at støtte og være i dialog med de frivillige ledere i forhold til arbejdet med udsatte børn og unge for at kommunen kan sikre opfølgning på barnet, både hvis der er konkrete problemer med barnet og for at sikre, at barnet kan rummes og fastholdes i aktiviteten.

Tæt samarbejde med de frivillige foreninger

Når kommunen samarbejder med de frivillige foreninger, er det vigtigt, at kommunen holder en løbende dialog med foreningerne. Samtidig er det af stor betydning, at de frivillige foreninger får én fast kontaktperson i kommunen.

En undersøgelse viser, at der i mange kommuner er brug for en tættere dialog mellem forvaltning og frivillige foreninger. De frivillige ledere efterlyser konkrete oplysninger om børnenes baggrund og information, hvis et barn er i akutte problemer. Samtidig giver nogle ledere udtryk for, at de har brug for at få mere viden om, hvad det indebærer at arbejde med udsatte børn og unge.

Det anbefales, at foreningerne løbende støttes i arbejdet med de udsatte børn og unge. Støtten skal dels give de frivillige foreninger en forståelse af deres rolle i indsatsen over for de udsatte børn, dels give foreningerne et kendskab til de lovgivningsmæssige rammer f.eks. for udveksling af personfølsomme oplysninger.

Klare aftaler med foreningerne

Det betyder i praksis, at kommunen vil have fordel af at indgå en præcis aftale med den enkelte forening om f.eks., hvilke og hvor

mange børn foreningen kan integrere, hvilke oplysninger den enkelte leder skal have/må få og hvilket kursus, foreningen eventuelt kan have brug for. Det er også vigtigt, at der er klare aftaler om opfølgning, hvis der opstår problemer med barnet.

Brug princippet om én indgang

Forsøget med fritidspas har vist, at det er vigtigt med én indgang til kommunen for de foreninger, som samarbejder med kommunen om at inkludere udsatte børn og unge.

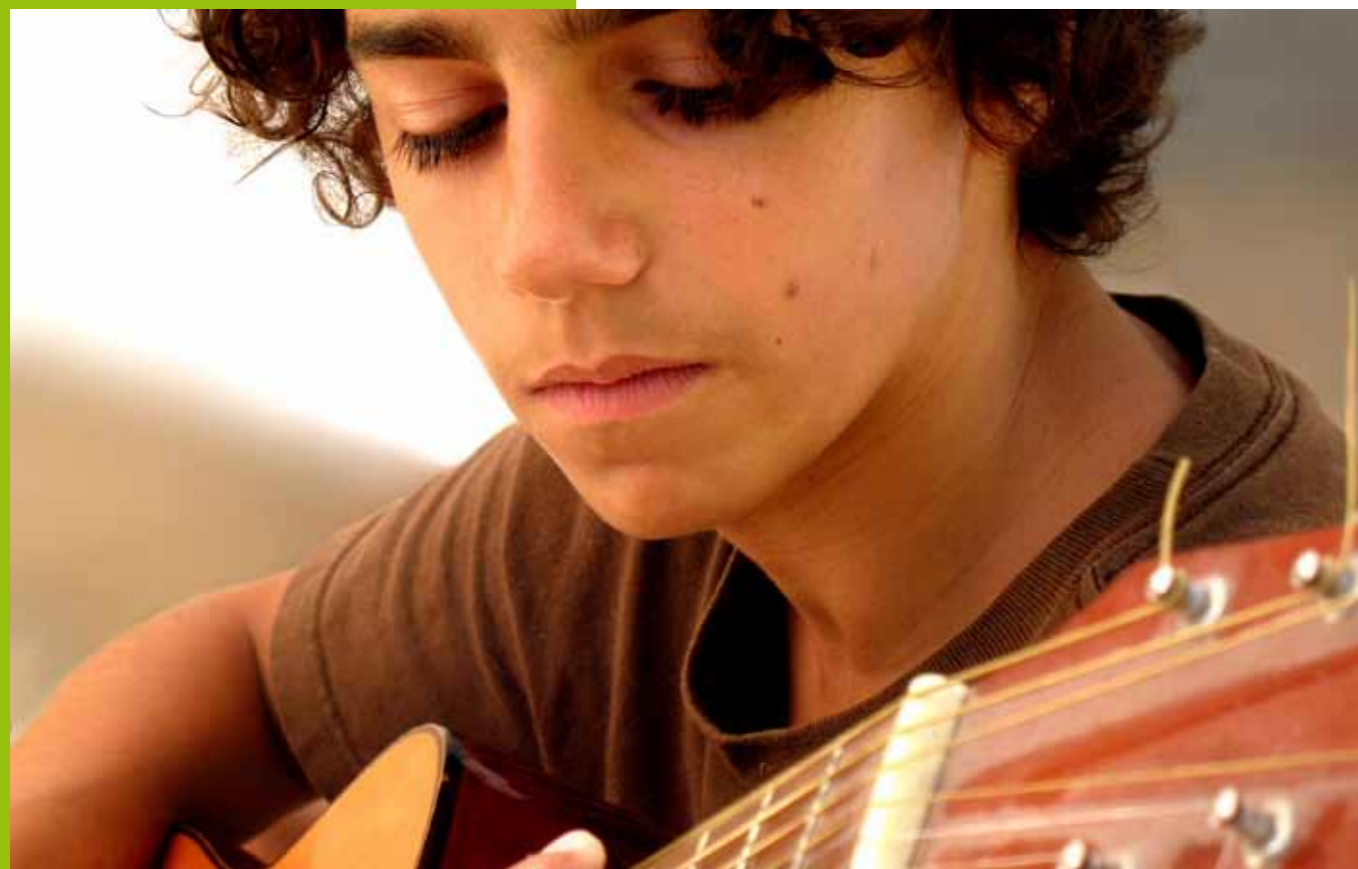
Det er derfor af stor betydning, at der udpeges én fast kontaktperson i kommunen, der kan varetage den løbende dialog med foreningen om arbejdet med udsatte børn og unge.

“Det skal være nemt for foreningerne. Der må ikke være for meget papirarbejde, og det har været vigtigt for os, at der har været én person, som vi bare har kunnet kontakte,”

Træner i en idrætsforening

Råd nr. 5

De stærkt udsatte børn og unge

At få gruppen af stærkt udsatte børn og unge integreret i de frivillige foreninger kræver både en særlig indsats og udvikling af nye metoder til at integrere og fastholde dem i fritidsaktiviteter.

Erfaringerne fra forsøget med fritidspas viser, at gruppen af børn og unge med tunge adfærdsmæssige problemer ikke kan integreres i de frivillige foreninger alene ved at der gives økonomisk støtte og fritidsvejledning. At indgå i det organiserede fritidsliv udvikler, men forudsætter også sociale kompetencer i en vis udstrækning. Derfor skal der sikres et tæt samspil mellem den sagsbehandler, der kender barnet eller den unge og fritidsvejlederen, så det sikres at barnet eller den unge får et tilbud, som kan rumme barnet.

Opsporing

For at skabe kontakt til målgruppen af stærkt udsatte børn og unge kræves et tæt samspil mellem fritidsvejleder, sagsbehandlere, gadeplansmedarbejder, SSP-konsulent o. lign. Samt at der er enighed på tværs af forvaltningerne om hvem målgruppen af stærkt udsatte børn og unge er.

Valg af aktivitet

I valg af aktivitet er det vigtigt, at være opmærksom på at ikke alle børn kan håndtere f.eks. at deltage i en holdsport. En forudsætning for at inkludere denne gruppe er, at barnet eller den unge kan rummes i en frivillig forening. Dette afhænger både af barnet eller den unges adfærd og af den frivillige forenings kapacitet til at modtage og integrere stærkt udsatte børn og unge.

Udvidet støtte

Inden for gruppen af stærkt udsatte kan der

være børn og unge, som har behov for særlig støtte for at kunne integreres i det eksisterende fritidsliv.

Der er dog begrænsede erfaringer fra forsøget med fritidspas med at nå denne gruppe. Kommunen kan med fordel afprøve og udvikle modeller for en udvidet fritidsvejledningsindsats i forhold til denne gruppe.

Skab helhedsorienterede metoder

I forhold til de stærkt udsatte børn og unge kan kommunen overveje, hvilke typer aktiviteter de skal tilbydes og om en kontaktperson skal deltage i aktiviteten.

Da gruppen rummer både hjemmeboende børn med støtteforanstaltninger, børn anbragt på døgninstitution og børn anbragt i plejefamilier, er det vigtigt, at overveje forskellige metoder til at skabe et godt fritidsliv for det enkelte barn eller unge. Samtidig er det vigtigt at metoderne er helhedsorienterede og retter sig mod alle de elementer, der indgår i et godt fritidsliv for et barn eller en ung.

Råd nr. 6

Fritidsvejlederen skal have en alsidig profil

Når kommunen ansætter en eller flere fritidsvejledere, er der en række krav til hans/hendes rolle. Fritidsvejlederen skal være synlig, have beslutningskompetence og kunne indgå i tæt samarbejde med de mange aktører, som har med de udsatte børn og unge at gøre.

Erfaringerne fra forsøget med fritidspas viser, at fritidsvejlederens evne til at skabe relationer og opbakning har betydning for at få succes med ordningen.

Den gode fritidsvejleder er synlig og har en solid viden om og et tæt samarbejde med de foreninger, som de udsatte børn og unge tager del i. Fritidsvejlederen kan koordinere indsatsen både i forhold til de udsatte børn og unge og de frivillige foreninger. Det er desuden væsentligt, at fritidsvejlederen kan etablere et tæt samarbejde med det øvrige frontpersonale, som har kontakt med målgruppen.

Kommunen anbefales nøje at overveje fritidsvejlederens profil inden vejlederen rekrutteres.

Beslutningskompetence og tilstrækkelig tid

Det er vigtigt, at fritidsvejlederen har en så klar beslutningskompetence, at han eller hun kan handle hurtigt og smidigt.

Der er behov for, at fritidsvejlederen har tilstrækkelig med tid til at arbejde med indsatsen. Tidsforbruget afhænger af samarbejdet med frontmedarbejdere, om der er flere fritidsvejledere, kommunens størrelse og målgruppens type, omfang og geografiske placering.

Klar metode for rekruttering af målgruppen

Forsøget med fritidspas viser, at det interne samarbejde primært mellem folkeskolen og fritidsvejlederen er afgørende for identifikation og rekruttering af målgruppen. Derfor skal kommunen gøre sig klart, hvilken metode man vil anvende. En model er at etablere en kontaktlærerordning, en anden at fritidsvejlederen kommer på besøg i de relevante klasser.

Giv kompetence og tid

Det er vigtigt, at den enkelte fritidsvejleder besidder klar beslutningskompetence, så han eller hun kan handle hurtigt og smidigt til glæde for børn, unge og de frivillige foreninger.

Er kommunens fritidsvejledere geografisk spredte, er det vigtigt at give dem mulighed for sparring og netværksdannelse.

Råd nr. 7

Et godt match mellem barn og leder giver succes

Forsøget med fritidspas viser, at succes med ordningen hænger nøje sammen med et godt match mellem de børn og unge, der får fritidspas og de frivillige ledere, der har interesse for at arbejde med udsatte børn og unge i foreningsregi.

Det er et værdifuldt arbejde, som den enkelte frivillige leder og træner yder over for udsatte børn og unge. Deres arbejde kan medvirke til at øge børnenes trivsel og på den måde bidrage til at kommunens forebyggende indsats overfor udsatte børn og unge.

Kommunen har derfor en interesse i at "pleje" det frivillige foreningsliv og hjælpe med at gøre det gode match muligt. Det er f.eks. nødvendigt at sikre, at det er voksne trænere med en vis pondus, der modtager store drenge.

Samtidig er det ikke realistisk at tro, at de frivillige trænere og ledere er i stand til at inkludere alle udsatte børn og unge, da nogle børn og unge har vanskeligt ved at indgå i almindelige fritidsaktiviteter. Det vigtigt at

respektere, at ikke alle frivillige trænere og ledere ønsker at påtage sig opgaven med at inkludere stærkt udsatte børn og unge.

Klæd ledere og trænere på til opgaven

En undersøgelse har vist, at der blandt de frivillige ledere er stor usikkerhed om deres deltagelse og rolle i kommunens arbejde med de udsatte børn og unge. De frivillige ledere har brug for værdsættelse af deres arbejde og for at forstå sammenhængen, tilrettelæggelsen og de lovgivningsmæssige rammer for det forebyggende arbejde. De skal klædes godt på. Det kan f.eks. ske ved etablering af kursus- og træningsforløb for frivillige idrætsledere.

Skab klare retningslinjer

Det er et godt afsæt for samarbejde, at kommunen sammen med foreningerne formulerer klare retningslinjer for frivillige ledere og trænere deltagelse i arbejdet med de udsatte børn og unge. Retningslinjerne skal også afklare hvilke udsatte børn, de frivillige ledere og trænere kan forventes at være i stand til tage sig af.

Råd nr. 8

Lav en tidlig indsats

Forsøg med fritidspas viste, at det er vigtigt med en tidlig, kontinuerlig og fastholdende indsats. F.eks. ved at begynde med den opsøgende indsats allerede i børnehavealderen og derefter gentage den på f.eks. 4. og 7. klasses trin. Dermed understøttes det, at børnene og deres familier tidligt får kendskab til mulighederne og kulturen inden for fritidslivet. Samt at der følges systematisk op i forhold til frafald.

Tænk alsidigt ved rekruttering

Kommunen kan rekruttere en del af de børn og unge, som kan have fordel af et fritidspas, gennem folkeskolen. Men der er behov for at bringe andre samarbejdspartnere i spil for at rekruttere de stærkt udsatte børn og unge.

Forsøget med fritidspas viser, at skolen er en central arena for at skabe kontakt til målgruppen. For mange børn og unges vedkommende er det oplagt at opspore dem gennem skolen, dvs. i et tæt samarbejde mellem lærere, SFO-medarbejdere og fritidsvejleder.

Det er væsentligt at få skolens ledelse til at bakke op om indsatsen og det kan overvejes, om der skal afsættes ressourcer til f.eks. at frikøbe kontaktlærere et antal timer pr. uge.

De stærkt udsatte børn og unge

Det er ikke altid, at gruppen af stærkt udsatte børn og unge kan opspores gennem folkeskolen. Det er derfor en god idé med et tæt samarbejde mellem sagsbehandlere, SSP-medarbejdere, gadeplansmedarbejdere og fritidsvejledere.

Særligt gruppen af stærkt udsatte hjemmeboende børn og unge kan være svære at opspore og fastholde i en fritidsaktivitet. Kommunen kan med fordel udvikle metoder til rekruttering/opsøgning og fastholdelse i forhold til denne gruppe.

Råd nr. 9

Tæt opfølgning sikrer fastholdelse

Det er vigtigt, at fritidsvejlederen og de frivillige foreninger samarbejder målrettet om at fastholde de børn og unge, som har fået fritidspas. Det er kommunens opgave at få fastlagt, hvordan børn og unge, der hjælpes ind i en fritidsaktivitet, bliver fastholdt i denne.

Fastholdelse af de udsatte børn og unge i foreningslivet er en vigtig del af fritidsvejledningen. Fastholdelse kan bl.a. handle om rent praktiske forhold, som at barnet eller den unge kommer af sted og har egnet tøj og sko, og om hvorvidt barnet trives i aktiviteten.

Derudover er det vigtigt, at træner og leder har en direkte kontakt til fritidsvejlederen, så f.eks. problemer kan løses akut, eller barnet kan tilbydes en anden fritidsaktivitet, hvis han eller hun ikke trives.

Metodisk opfølgning

Kommunen og fritidsvejlederen kan med fordel samarbejde med de frivillige foreninger om, hvordan der følges op på de enkelte børn og unge. Det anbefales, at der arbejdes med en metode til at sikre en kontinuerlig opfølgning på børnene og de unge, herunder en beskrivelse af hvilke opfølgningsaktiviteter, som træner og leder i klubben tager sig af, og hvilke opgaver fritidsvejlederen tager sig af.

Der er ikke i forsøget med fritidspas udviklet systematiske metoder til opfølgning og fastholdelse. Dette kan være et særligt fokuspunkt i det fremadrettede arbejde.

“ Det kræver noget tid og menneskelig interesse at arbejde med udsatte børn. Vi fokuserer på børnenes ressourcer og roser og anerkender dem. Det giver dem lyst til at fortsætte,”

Ungdomsformand i idrætsforening

Lav en nul-punktsanalyse

For at kommunen kan følge op på effekterne af indsatsen over tid, er det en god idé, at kommunen udarbejder en kortlægning, også kaldet en nulpunktsanalyse, af børn og unges deltagelse i organiserede fritidsaktiviteter.

Råd nr. 10

Det rigtige match mellem barn og aktivitet

Fritidsvejlederen skal sikre, at det ønske, barnet har til en fritidsaktivitet, også er realistisk i forhold til, hvad barnet kan klare. Ellers bliver det nemt til et nyt nederlag for barnet eller den unge.

Tidligere forskning dokumenterer, at det i forbindelse med udsatte børn og unge er vigtigt at være opmærksom på at sport, herunder holdsport, ikke altid er den mest hensigtsmæssige aktivitet.

Nogle børn kan godt håndtere at deltage i en holdsport, mens det for andre vil være for stor en udfordring. Det gælder særligt børn, der har været ofre for mobning, har en diagnose som ADHD eller andre problemer med at indgå i sociale sammenhænge. Samtidig er det vigtigt med alternative aktiviteter til de børn, der ønsker at gå til andet end idræt f.eks. musikundervisning eller spejder.

Der skal være plads til det udsatte barn
Erfaringer fra forsøget med fritidspas viser, at det er væsentligt at sikre, at det hold og den aktivitet, der vælges, kan rumme barnet eller den unge. Det er f.eks. vigtigt, at der er tid til at give barnet eller den unge positiv voksenopmærksomhed, at foreningen har en anerkendende tilgang til børnene eller de unge og tager afsæt i deres ressourcer.

Det kan overvejes, om der skal afsættes tid og ressourcer til at introducere barnet til forskellige aktiviteter, som kan være velegnede, så barnet får mulighed for selv at vælge inden for egnede aktiviteter.

Inklusion i forhold til klassen

Handler det om at inkludere barnet i den sociale sammenhæng i klassen, kan fritidsvejlederen tage udgangspunkt i, om der er flere fra klassen, som deltager i samme fritidsaktivitet. Ved at hjælpe det udsatte barn ind i samme aktivitet, kan der skabes et netværk, som også vil smitte af i forhold til skolen.

Tilbyd barnet forskellige aktiviteter

Har kommunen etableret samarbejdsaftaler med en vifte af frivillige foreninger - f.eks. idræt, spejder, musik mv. - giver det mulighed for at vælge en aktivitet, der matcher barnet eller den unge. Ligeledes kan barnet eller den unge tilbydes mulighed for at afprøve og vælge mellem forskellige egnede aktiviteter

Fritidspas på budgettet i Høje-Taastrup

Høje-Taastrup Kommune har haft så gode erfaringer med fritidspas, at et enigt byråd nu har valgt at gøre ordningen permanent. Kommunen vurderer, at et aktivt fritidsliv for udsatte børn og unge er et vigtigt led i den forebyggende indsats. Både skoler og foreningsliv bakker aktivt op.

Høje-Taastrup Kommune gav i alt 230 børn og unge fritidspas i perioden fra medio 2007 til ultimo 2008. Lidt mere end halvdelen af børnene blev fastholdt i aktiviteten efter fritidspasets ophør, og kommunen har haft held med at nå forskellige grupper af børn.

“Resultaterne i forsøgsperioden var så gode, at vi ikke var i tvivl om, at fritidspas skulle være en del af kommunens forebyggelsesindsats i forhold til udsatte børn og unge. Vi er lykkedes med at integrere mange nydanske børn, som ikke hidtil har været en del af foreningslivet, og vi kan se, at der opstår venskaber blandt børn på tværs af kommunens forskellige kvarterer,” siger formand for Fritids- og Kulturudvalget Merete Scheelsbeck

Tæt kontakt til skoler og foreninger

Fritidspasordningen er forankret i Høje-Taastrup Kommunes Fritids- og Kulturforvaltning. Det har vist sig afgørende i forhold til at få foreningslivet til at støtte ideen:

“I Fritids- og Kulturforvaltning har vi i forvejen den tætte kontakt med hele foreningslivet. De kontakter har vi trukket på, når vi har været rundt i foreningerne for at fortælle om projektet. På den måde er fritidspas-projektet en del af den samlede opgaveløsning i kommunen,” forklarer projektleder for forsøget med fritidspas Baris Atak, som også har varetaget kontakten med skolerne:

“Skolerne spiller en central rolle. I forsøgsperioden havde vi 7 skoler med i projektet. På hver af skolerne er der blevet afsat timer til, at én bestemt lærer kan sørge for, at de børn på skolen, som har et behov, får tilbud om fritidspas. Nu hvor ordningen er blevet permanent, er alle skoler med.”

Fastholdelse gennem anerkendelse

Høje-Taastrup Idrætsforenings badmintonafdeling har modtaget mange børn på fritidspasordningen og har formået at fastholde en stor andel af børnene.

“Vi er tilstrækkelig mange voksne til, at en af os kan gå fra, hvis der er et barn, som er ked af det eller har behov for at snakke. Det kræver noget tid og menneskelig interesse at arbejde med udsatte børn. Vi fokuserer på børnenes ressourcer og roser og anerkender dem. Det giver dem lyst til at fortsætte,” forklarer Lars Jans, der er ungdomsformand i Høje-Taastrup Idrætsforening.

“Det skal være nemt for foreningerne”

Det har stor betydning for foreningen, at kontakten til kommunen er enkel.

“Det skal være nemt for foreningerne. Der må ikke være for meget papirarbejde, og det har været vigtigt for os, at der har været én person, som vi bare har kunnet kontakte,” forklarer træner Susanne Jans, som understreger, at foreningerne har meget at vinde:

“Vi måler succes på, at børnene bliver bedre i forhold til deres udgangspunkt, at de får venner og trives. Og så bliver vi rigtig glade, når vi hører, at det går dem godt, og vi hjulpet dem på vej.”

“Engagerede lærere er nøglen til succes. De ved hvilke børn, som har et behov. Det er vigtigt at kommunen afsætter en økonomisk ramme til at inddrage lærerne på skolerne, og få dem til at tro på projektet.

*Formand for Fritids- og Kulturudvalget
Merete Scheelsbeck.*

“Vi er alle sammen lige”

De blå spejdere ‘Normannerne’ på Amager har i mange år integreret udsatte børn og unge i korpset. Det kræver ekstra voksenstøtte og fleksibilitet i tilrettelæggelsen af aktiviteterne, men spejderne lægger vægt på, at de kan rumme mangfoldigheden.

Der er ro og dyb koncentration, mens 18 blå spejderpiger og -dreng binder knob til den helt store guldmedalje i spejderhytten Normannerne på Amager.

Spejderleder Dorthe Philpsen og to andre voksne bevæger sig rundt mellem børnene og giver instrukser, opmærksomhed og ros. Dybest set er det nogen af kodeordene i Normannernes succes med at integrere og fastholde de udsatte børn og unge.

“Vi er ikke et socialpolitisk projekt. Vi er spejdere. Hos os er vi alle sammen lige. Når vi har den blå uniform på, er der ingen forskel.

Det lægger vi meget vægt på, og det betyder, at de udsatte børn ikke behøver at føle sig anderledes eller uden for hos os,” siger Dorthe Philpsen.

“Vi er opmærksomme på, at de sårbare børn har brug for mere tid, anerkendelse og kærlighed, fordi de ikke får den hjemme. Derfor

“ Vi fastholder børnene, fordi de får lov til at prøve en masse ting hos os. Når vi er på weekendtur, deltager børnene f.eks. i madlavningen. Det er en stor oplevelse, fordi mange af børnene får ikke lov at komme i køkkenet hjemme. Der skal ikke så meget til.”

*Leder af Normannerne på Amager
Dorthe Philpsen*

sørger vi for, at jeg kan gå fra, hvis der er et barn, som er ked af det eller har brug for at snakke.”

Kontakt med forældrene

En del af de børn, som er spejdere hos Normannerne, kommer fra familier, hvor forældrene er skilt. Det tænker Dorthe Philpsen på, når hun og de andre voksne planlægger f.eks. weekendture.

“Vi ved godt, at børnene ofte ikke får lov til at komme med på weekend, når de er hos deres far, fordi han ikke ser dem så ofte. Vi prøver at planlægge, så vi kan få så mange børn med. Men vi taler også med både mor og far, så vi sikrer os, at børnene får lov til at tage med. I det hele taget taler vi løbende

med både far og mor. De skal jo begge to vide, hvad der foregår.”

Støtteforening

Normannerne har en fond, så de sikrer, at de børn, hvis forældre slet ikke kan betale, også kan komme med på udflugt eller få en uniform. Hvert år søger Dorthe penge hos Sct. Georgsgilderne på vegne af de forældre, som ikke kan betale.

“Jeg plejer at sige til forældrene, at det ikke er en skam at få hjælp. Jeg forstår godt, at de ikke kan lægge flere hundrede kroner til side til en sommerlejr ud af et stramt budget. Heldigvis er der midler at søge. Det gør jeg for dem. Det vigtigste er, at børnene kommer med,” fastslår Dorthe Philpsen.

På baggrund af erfaringerne fra forsøg med fritidspas har satspuljepartierne besluttet, at afsætte 81,7 mio. kr. i perioden 2010-2013 til udbredelse af erfaringerne. Alle kommuner har mulighed for at søge om midler til at iværksætte en særlig indsats for at få udsatte børn og unge til at deltage i fritidsaktiviteter.

